

ליקוטים וסיפורים נפלאים - תצוה

"ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי". אם כן, לשם מה נעשו הבגדים לכבוד ולתפארת או לקדש את אהרן הכהן? והגאון מתרץ: פשוטי העם רגילים לחלוק כבוד רק לאלו המתהדרים בלבושם ולאלו נאמר: "ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת" יהיו הבגדים לכבוד ולתפארת...

כמו שמסופר בספר "כה עשו חכמינו": שבאחד הימים הגיע אליהו הנביא לעיר אחת בבגדים פשוטים. נכנס לאירוע ואף אחד לא שם לב אליו... יצא וחזר עם גלימה מהודרת ומיד הושיבוהו במזרח וכיבדוהו. כשאחד מהאנשים הביא לו מים ליטול ידיו, הכניס אליהו הנביא את כפות ידיו אל תוך שרווליו הגלימה וביקש מהאיש ליטול את שרווליו הבגד. לפליאתו השיב אליהו הנביא: "אתכם כאן לא מעניין מי האדם אלא הבגדים שלו. אם כך ניטול ידיים לבגד..." לכן לחכמים שבעם - אלו המבינים את הכוונות העמוקות שיש בכל בגד ובגד מבגדי הכהונה לאלו נאמר: "ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי"...

"לקדשו לכהנו לי" (כה, ג)

מסופר על אחד שהגיע אל הרב וביקש: "רצוני להיות כהן". הרב ניסה להסביר לו... אך בטרם הספיק להוציא מילה כבר הונחה על שולחנו חבילת שטרות מכובדת... הרב לא הראה שביעות רצון והלה המשיך למלא את השולחן בשטרות... הרב הסביר לו שזה בלתי אפשרי "לקנות כהונה", אך הוא התעקש והעלה את הסכום ואף שילש אותו... אך הרב עמד בסירובו...

בחרון אף עזב את ביתו של הרב ושם פעמיו אל הקהילה הרפורמית. לאחר משא ומתן מייגע גם שם לא הסכימו להפוך את המסכן לכהן. בצר לו פנה אל האחראי מטעם הקהילה הקונסרבטיבית. שם הוא התקבל בחמימות ומשאחד מהם זיהה את ה"פוטנציאל" האמירו במחיר. ומיודענו שנפשו חשקה להיות כהן, הסכים וכתב המחאה לפקודת הקהילה בסכום כסף גדול מאוד.

נקבע הטקס לשבוע שאחרי, וברוב פאר והדר הוכתר מיודענו לכהן באופן רשמי ואף קיבל תעודה המעידה על כך... לאחר הטקס פנה האיש ללכת לדרכו כשהוא שמח וטוב לב. לפתע רץ אחריו ראש הקהילה וביקש לדעת: "סלח לי שאני מתערב אבל מסקרן אותי לדעת מה נחוץ לך כל כך להיות כהן? ועוד ששילמת עבור זה סכום לא מבוטל?"

השיב ה"כהן הטרי" בפשטות: "מה הפירוש למה? אבא שלי היה כהן, גם סבא שלי היה כהן... למה שאני לא אהיה גם כהן"...

"ואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפוד"

(כה, ד)

כתב רש"י על האפוד: "לא שמעתי ולא מצאתי בברייתא פירוש תבניתו, ולבי אומר לי וכו' שחוגרות השרות כשוככות על הסוסים". סיפר הצדיק הקדוש ר' יחיאל מאיר מגוסטינין זצ"ל כי בימי חורפו אסף כסף לדבר מצוה. בהגיעו לאחד הבתים, ראה שם תערובת אנשים ונשים משחקים בקובייה. כאב לבו מאד על שנזדמן לו לראות מראות כאלו, והכל חייבים

"ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך" (כה, א)

במדרש שמוות רבה (פרשה ל"ז) מובא שבשעה שירד משה רבינו מהר סיני וראה את ישראל כשהם עסוקים במעשה העגל, הביט וראה את אהרן אחיו שהיה עומד ליד עגל הזהב ומקיש עליו בפטיש. למעשה, כוונתו של אהרן הייתה לעכב את בני ישראל מלעבוד את העגל, משום כך התמהמה בעשייתו, אולם משה רבינו חשב שהיה אהרן שותף עמהם, והיה בלבו עליו. אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, יודע אני את כוונתו של אהרן שהיא לטובה!

משל לבן מלך שזחה עליו דעתו ונטל את חפירה כדי לחתור מערה מתחת לארמון אביו. ראה מחנכו של בן המלך את מעשיו ואמר: אל תיגע את עצמך בחפירה זו, הדבר לא לפי כבודך ולא לפי כוחותיך, תן לי ואני אחפור... ראה המלך את המחנך כשהוא חותר מתחת לארמון, הבין מה אירע ואמר: יודע אני מה הייתה כוונתך, בשכר מעשה זה שעשית אמנה אותך לשר הממונה על כל ענייני הארמון!

כך בשעה שאמרו ישראל לאהרן: "קום עשה לנו אלהים", אמר להם אהרן: "פרקו נזמי הזהב", וכך טען להם: אני כהן, אני אעשה אותו ואקריב לפניו... הוא לא נתעסק אלא כדי לעכב עד שיבוא משה. אמר לו הקדוש ברוך הוא: אהרן, יודע אני מה הייתה כוונתך, בשכר זה אין אני ממנה על קרבנותיהן של בני אלא אותך, שנאמר: "ואתה הקרב אליך".

"ואתה הקרב אליך את אהרן" (כה, א)

בשמחת תורה בישיבתו של החפץ חיים, בשעת חדוה והתלהבות עילאית, ביקשו התלמידים להרים את החפץ חיים ולרקוד עמו, אולם הוא לא נתן להם ואמר, כי על פי התורה אסור להרים בן אדם למעלה ממה שהוא באמת, שאם לא כן, היה נאמר כאן, ואתה ה'רם' אליך את אהרן. ומזה שנאמר, ואתה הקרב, משמע שרמז רמזה לנו התורה הקדושה, שאין להרים אדם למעלה ממה שהוא באמת.

הוא היה מסביר, שכבוד אינו אלא עלבון. משל למה הדבר דומה, לבן מלך ששקע בתאוות, ובתור עונש שלל המלך ממנו את תארו וגירשו למדינה רחוקה. אנשי המדינה ההיא לא ידעו על כך, וחלקו לו כבוד מלכים גם בזמן גירושו, כשהוליכוהו לרצות את עונשו; אפשר לתאר מה הרגיש בן המלך באותה שעה, בהעלותו על דעתו את נחיתותו ומעמדו הירוד והשפל. כך אני מרגיש, היה מסיים החפץ חיים, בזמן שהבריות טועים בי ומכבדים אותי, ואנכי יודע בלבי את שפלות מצבי ופחיתות ערכי. (המאורות הגדולים)

"ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד

ולתפארת" (כה, ב)

הגאון רבי שמעון סופר שאל: בתחילה הקב"ה מצווה לעשות בגדים לאהרן הכהן מהטעם של כבוד ותפארת: "ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת" ולאחר מכן מביאה התורה את הטעם לעשיית הבגדים היא כדי לקדש את אהרן:

ליקוטים וסיפורים נפלאים - תצוה

לא היה עושה דבר. העינים אמרו: אנו למעלה מן הכל, שאם לא היינו מראים לו את הדרך לא היה נעשה. ענה הלב ואמר: אני למעלה מן הכל, שאלמלא לא נתתי לו העצה לא הועיל כלום. ענתה הלשון ואמרה להם "אם לא הייתי אני, מה הייתם עושים?". ענו לו כל האיברים ואמרו לה: לא יראת להדמות אלינו, ואת סגורה ונתונה במקום חשך ואפלה, ועוד שאין בך עצם כשאר כל האיברים? ענתה הלשון ואמרה, היום תאמרו שאני מלך ושליט עליכם! שמע האיש את הדברים האלה ונתפחד והקיץ משנתו והלך לדרכו, והגיע למקום ונכנס אצל המלך ואמר לו, הא לך חלב כלביא (היינו כלבה), מיד קצף וציוה לתלותו, וכשהיה הולך להיצלב היו כל האיברים בוכין, אמר להם הלשון, הלא אמרתי שאין בכם ממש, אם אני מצילה אתכם, תודו לי שאני מלך עליכם? אמרו לה: הן! מיד אמרה הלשון השיבוני אצל המלך. והשיבוהו. אמר לו: למה צוית לתלותי, זו תורה וזו שכרה? אמר המלך, הבאת חלב כלביא לקרב מיתתי, אמר לו ומה איכפת לך ויהא לך רפואה ממנו, ועוד גם כן כי "לביאה" קורין אותה "כלביא", לקחו ממנו וניסוהו, ונמצא חלב לביאה, אמרו לו, כל האיברים עכשיו אנו מודים לך שאת אמרת האמת. ע"כ. ועל זה אמר המדרש "מוות וחיים ביד הלשון". (משלי יח, כא)

"ונשמע קולו בבואו אל הקודש ובצאתו ולא ימות" (כח, לה)

אמר ה"בית ישראל" מגור ז"ע, רימזה התורה שאף 'ובצאתו' כאשר יוצא מן הקודש 'ולא ימות', שיישאר הרושם מן הקדושה אחר כך. כמו שאמר הרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע 'אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו', כאשר מגיע לאדם איזה התעוררות, רגע יקר, זמן טוב, צריך לראות שיישאר מזה רושם הלאה, אם ח"ו 'אדם ביקר ולא יבין' - 'ולא ילין', אינו מבין להלין את הקדושה שקיבל 'נמשל כבהמות נדמו'. (יגדיל תורה)

"ונשמע קולו בבואו אל הקודש" (כח, לה)

טעם הדבר הוא שידוע שמלכותא דרקיע ומלכותא דארעא שווים, כמו הנכנס להיכל המלך פתאום, חייב מיתה, וכמו שנאמר באחשוורוש (אסתר): "אשר לא ייקרא - אחת דתו להמית", לכן השמיע הכהן קולו ע"י הפעמון ורימון. ועוד כדי שייודע שהכהן הגדול רוצה להיכנס, ואע"פ שהכל גלוי וידוע לפניו, וגם אצל המלאכים הכל גלוי וידוע, רק הטעם הוא שלא יפגעו בו מן המלאכים הקדושים אשר לפניו, אילו הי' נכנס פתאום, וקול הפעמונים הזה היה אזהרה למלאכים שיפנו מקום לאוהבו של מלך, לכבודו של מלך שיוכל להיכנס ולעובדו ביחוד, ובצאתו הייתה גם כן הקריאה כאילו הכהן קורא אותם שישבו לשרת לפניו כבראשונה כי כבר כילה עבודתו, והוא יוצא מן הקודש, ואם יבוא שמה מבלי להשמיע קולו ימות על ידי משרתי ד' אשר סביב השכינה. (רבינו בחיי)

בראייה. אולם כעבור עשרים שנה נזדמן לעירו גוסטינין חזן ושוחט שהציבור נהנה מתפילתו, ובאו עמו לרב שיקבלנו לחזן בעיר. כאשר הגיעו לביתו לקודש פנימה, הכירו מאז שהוא שיחק בקוביאי, והבין כי מן השמים זימנו לו לראות זאת כדי שלא ייכשלו בו. ואמר כי כעת מובן לו דברי רש"י שכתב 'ולבי אומר לי', כי לרש"י נזדמן לראות אשה רוכבת על הסוס לבושה בסינר, וחלשה דעתו מדוע נזדמן לפניו מראה כזה. אבל כשהגיע לבאר את עשיית האפוד כתב 'ולבי אומר לי', כי מה שראיתי אז את השרה לבושה בסינר היה זה כדי שאבין את עשיית האפוד שהיה עשוי כסינר של הנשים, ולא לחינם ראיתי זאת. (מי הים השלם)

"ששה משמותם" (כח, י)

בירושלמי מובא שבאבני האפוד היה שמו של בנימין מחולק, באבן הימיני היה כתוב 'בנ' ובשמאלי 'מין', ודורש את זה ממה שכתוב "ששה מ'שמותם" - מקצת שמותם ולא כל שמותם, לכן שמו של בנימין היה מחולק על שתי כתפות האפוד. ולזה אפשר לומר רמז ממה שנאמר בברכות בנימין "ובין כתפיו שכן". (משך חכמה)

"תרשיש ושהם וישפה" (כח, כ)

אומרים חז"ל כי "ישפה" זוהי אבנו של בנימין, ורמז לכך אומר בעל הטורים ישפה בגימ' בנימין בן יעקב עם הכולל, באבן זו מספרים חז"ל התרחש מעשה שיש ללמוד מזה הרבה בענין מצוות כיבוד אב, שכן מסופר בגמ' (ירושלמי פאה) על נכרי בשם דמא בן נתינא, שביקשו ישראל לקנות אצלו אבן ישפה, אך מכיוון שאביו היה ישן אותה שעה על הארגז בו הייתה טמונה האבן, ויתר על הרווח העצום ולא מכר את האבן, ובלבד שלא להעיר את אביו משנתו, וברור שהמעשה הזה מהווה לנו דוגמא ומופת לקיום מצות כיבוד אב, ואפשר לומר כיון שבנימין הרי לא השתתף במעשה מכירת יוסף, ולא נגרם לאביו צער על ידו כשאר אחיו, ממילא הרי קיים מצות כיבוד אב בשלמות, לפיכך נזדמנו ע"י אבנו מאורע של כיבוד אב. (מעינה של תורה)

"שפה יהיה לפיו סביב" (כח, לב)

מעשה נפלא סיפרו חז"ל (מדרש שוחר טוב, לט. ע"ש) מעשה במלך פרס שנטה למוות, אמרו לו הרופאים אין לך רפואה עד שיביאו לך חלב לביאה. ענה אחד מהם ואמר לו: אם רצונך אלך אני, רק תן לי עשרה עיזים. אמר לעבדיו ונתנו לו. הלך לגוב אריות והייתה שם לביאה מינקת גוריה, יום ראשון עמד מרחוק והשליך לה עז אחת ואכלתה, יום שני נתקרב לה מעט והשליך אחרת, וכן בכל יום ויום עד שהיה משחק עמה, ולקח מחלבה והלך לו. כשהיה בחצי הדרך ישן וראה חלום, שהיו כל איבריו מהרסין (מתווכחים) זה עם זה; אמרו הרגליים: "אין בכל האיברים כמותנו שאם לא היינו אנו הולכין לא היה יכול להביא מן החלב". ענו הידיים: אין כמותנו, שאם לא היינו אנו שחלבנו

ליקוטים וסיפורים נפלאים - תצוה

הם בגדר ניבול פה!" בהזדמנות אחרת שמע תלמיד ששר "בלבבי משכן אבנה", עצר אותו רבי שרגא פייבל ושאל: "כלום כבר הגעת למידה זו?" שאלתו הנוקבת ירדה תהומות. התלמיד קיבל את הדברים, ובמשך עשרות שנים לא היה מסוגל להעלות את השיר על דל שפתיו!

"ועשית מזבח מקטר קטורת וכו' וציפית אותו זהב" (ל, א)

הנה היו שני מזבחות; האחד, שמקריבים עליו הקרבנות. והשני, "מזבח הזהב", ואין עליו אלא הקטרת "הקטורת". והנה רואים שבו היה הדגשה מיוחדת בציפוי זהב שזכרנו: "וציפית אותו זהב טהור את גגו ואת קירותיו סביב ואת קרנותיו", ומדוע? אכן כידוע "הקטורת" הייתה מעשירה את בעליה (יומא כו). והנה תכלית הכסף והמזמון אינו אלא לעבודת ה', שאילו לשאר דברי העולם הזה נאמר (קהלת ה, יב) "עושר שמור לבעליו לרעתו". אכן כאשר המזמון והכסף מנוצלים לדברים רוחניים על זה נאמר (קהלת ז, יב) "כי בצל החכמה בצל הכסף" שאמרו על זה חז"ל (פסחים נג:): "שהנותן מכספו לתורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה בכבוד", וזה עניין שרבי היה מכבד עשירים. ולכן במזבח של הקטורת הרומז ל"עשירות" נאמר (ל, ו): "ונתת אותו וגו' לפני הכפורת וגו' אשר אוועד לך שמה" - כלומר תקרב את המזבח אל הקודש קרוב קרוב, כי תכלית העושר - לקדושה צריך.

"ובחרושת אבן למלאת ובחרושת עין לעשות בכל מלאכה" (לא, ה)

אומר ה'חידושי הרי"ם' שמכל דבר, יהודי צריך להוציא איזה לימוד לעבודת ד'. רואים את העניין בבירור אצל גדולי ישראל, שכל דבר שרואים, הם מתרגמים לעבודת ד'. 'מה זה אומר לי בעבודת ד', ואין מאורע שעובר 'סתם כך'. אומר בעל 'חידושי הרי"ם' רבי עקיבא הלך בדרך וראה אבן ובה חור. ראה שהמים הם שטפטפו על האבן וקדחו בה חור. אמר רבי עקיבא, ומה מים שחקו אבנים, גם התורה תצליח לקדוח בלב שלי. וזה מה שנאמר "בחרושת אבן למלאת". לקחת את החור שיש באבן ולהבין ולהשליך מזה ליראת שמים. מסופר על מרן הגה"צ ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל שתלמידיו שלחו לו מאמריקה פרימוס. כשהגיעה החבילה לביתו ניסו להרכיב את המכשיר ולא ידעו איך. אמר להם, "ודאי יש בתוך הקופסא הוראות", ואכן נמצא דף ההוראות. מיד קרא בשמחה, "יש לך ראייה שתורה משמים, אם פרימוס לא שולחים בלי הוראות, כל שכן שהעולם לא נברא בלי ספר הוראות". (הרה"ג ר' שלמה לוינשטיין שליט"א)

"וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם לכהן לי" (כט, א)

לפי שישראל אומרים: ריבון העולם, עניים אנו ואין לנו קרבנות להביא, אמר להם: דברים אני מבקש, שנאמר "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'" (הושע י"ד) ואני מוחל על כל עוונותיכם, ואין דברים אלא דברי תורה שנאמר "אלה הדברים אשר דיבר משה". אמרו לו אין אנו יודעים, אמר להם בכו והתפללו לפני ואני מקבל. אבותיכם כשנשתעבדו במצרים, לא בתפילה פדיתי אותם? שנאמר "וייאנחו בני ישראל מן העבודה ויצעקו". בימי יהושע, לא בתפילה עשיתי להם נסים? שנאמר "ויקרא יהושע שמלותיו" בימי השופטים בבכיה שמעתי צעקתם שנאמר "ויהיה כי זעקו בני ישראל אל ה'..." בימי שמואל, לא בתפילה שמעתי להם? שנאמר "ויזעק שמואל בעד ישראל אל ה' ויענהו ה'", איני מבקש מכם לא זבחים ולא קרבנות אלא דברים שנאמר "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'". מי גרם למרדכי לבוא לידי הגדולה הזאת? אמור שהיה מתפלל בכל שעה, שנאמר "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרא מרדכי את בגדיו... ויזעק זעקה גדולה ומרה", מאחר שראה עצמו בגדולה לא הגיס לבו ולא עמד מן התפילה, אלא "וישב מרדכי אל שער המלך", כשם שהיה מתחילה שחזר אל שקו ואל תעניתו. אף כאן הוא אומר "זה הדבר" לפי שלא התרצה הקב"ה לאהרן (על מעשה העגל) אלא על ידי תפילה שנאמר "ובאהרן התאנף ה' מאוד להשמידו, ואתפלל..." (מדרש רבה)

"את הכבש האחד" (כט, לט)

מעשה היה ביהודי פשוט, אשר לא ידע את פירוש מילות התפלה, אולם עובדה זו לא מנעה ממנו להתפלל בקול גדול, וכשהגיע בפרשת התמיד למילים "את הכבש האחד", שאג בקול ובעיניים עצומות "א-ח-ד!"... משל היה עומד בקריאת שמע במלים "ה' אלוקינו ה' אחד". ספור זה שמע רבי שרגא פייבל מנדלוביץ מפי אחד מתלמידי ישיבתו, אשר הוסיף ודיבר בלגלוג על יהודים פשוטים מעין אלו, 'עמך', אשר אינם יודעים בתפילה אפילו את פירוש המלים, אולם למרות זאת הם מנסים להתפלל בהתלהבות. הנימה שבה דבר התלמיד לא מצאה חן בעיני רבו, והוא העיר לו: "הלגלוג שלך אינו במקומו... הלגלוג מעיד שהחושם הרוחניים שלך אינם מפותחים די צרכם...". תהה התלמיד: "על מה ולמה?" ורבי שרגא פייבל המשיך: "יהודי אמיתי, בעל הרגשה עדינה, צריך היה לשנות אצלו את היחס כלפי המלים 'את הכבש האחד' מכאן ואילך... הוא צריך היה לחשוב בעקבות המעשה הזה - הנה, גם פה, במלים הללו, קיבל איש יהודי על מלכות שמים על עצמו...". מעשה זה, המובא בספר "מרבצי תורה מעולם החסידות" מוכיח עד כמה דייק עם תלמידיו על כל דבר היוצא מפייהם, ועוד מסופר שם כי בחור אחר השמיע חדושי תורה ובעניין מסוים התבטא כי "הט"ז אינו צודק בדבריו". באותו רגע שיסע רבי שרגא פייבל את דבריו וקרא בקול, כשהתרגשות ננסכת בו: "דיבורים כאלו

k 6 שפ